

II.

Geachte collega FUCHS,

Hoe vaker ik uw ingezonden stuk over het voorgestelde bindend besluit lees en herlees, des te minder gemakkelijk valt het mij in mijn antwoorde den vriendelijk-collegialen toon vol te houden, dien ik toch zoo gaarne tegenover u, een collega in engeren zin, een man, wien sociaal-geneeskundige zaken ten harte gaan, zou willen aanslaan. Nog onlangs hebben de geneeskundigen te Enschedé een „loonactie” op touw gezet (brr. wat een woord, maar gij gebruikt het zelf in uw stuk) en verleendet gij uw krachtige hulp tot het nemen van een bindend besluit. Wat zoudt gij wel gezegd hebben, als toen een der leden uwer afdeeling ter elfder ure openlijk in de courant tegen het besluit was te velde getrokken, nadat het in de kringvergadering met algemeene stemmen was aangenomen? Tijd en plaats zouden voor zulk optreden allerongelukkigst zijn gekozen, nietwaar. Welnu, dit is ook op uw stuk van verleden week van toepassing. Hebt gij niet overdacht, dat op de buitengewone algemeene vergadering te Utrecht, December 1910 met algemeene stemmen is aangenomen, dat de beperkt-vrije artskenkeuze moest worden opgenomen in de wet; dat de betrekking van arts aan een erkend (toegelaten) ziekenfonds onaannemelijk werd verklaard, wanneer hetzij in de algemeene vergadering, hetzij in het bestuur een overwegende invloed is toegekend aan de leden van het fonds; eveneens met algemeene stemmen dat de welstandsgrens der wet eenstemmig te hoog werd geacht; en dat inzake de contrôle-quaestie de stemmen vóór en tegen vrijwel tegen elkaar opwogen, zoodat van eenigen dwang geen sprake mag zijn?

Tenzij gij u zoudt willen verschuilen achter het feit, dat uw afdeeling het blijkbaar de moeite niet waard heeft geacht een afgevaardigde naar Utrecht te zenden, moet gij het mij toegeven, dat gij als lid der Maatschappij het moreele recht mist haar ernstig voorbereide en met eenparigheid genomen beslissingen af te breken. Bovendien, uw artikel is gevaarlijk, omdat in dezen tijd, nu over eenige dagen in 's Lands vergaderzaal een voor den geneeskundigen stand hoogst gewichtige beslissing zal vallen, het op buitenstaanders den indruk moet maken, alsof zelfs over deze hoofdpunten groote verdeeldheid heerscht in de gelederen der Nederlandsche geneesheeren. En om een eind te maken aan deze persoonlijke opmerkingen zou ik u willen vragen of gij niet inziet, dat een achteraf reageeren op eenstemmig vastgestelde uitspraken onmogelijk maakt leiding te geven in de Maatschappij, leiding, waarnaar reikhalzend wordt uitgezien en welke door het hoofdbestuur op m. i. loffelijke wijze gegeven werd in een flinken maatregel van verweer, die ons allen tegen de dreigende gevaren kan behoeden?

Ongetwijfeld heeft ieder lid het wettelijk recht aan te dringen op wijziging, aanvulling enz. van het voorstel. De weg van het amendement staat daarvoor open. Zelfs mag een ieder, met het reglement in de hand, tegenstemmen, hetzij bij monde van de afgevaardigden, hetzij bij referendum. Maar ná de Utrechtsche vergadering mag van de tegenstanders, die, naar ik hoop, rari Nantes zullen blijken, redelijkerwijs verlangd worden, dat zij bereid en in staat zullen zijn het wachtwoord uit te geven, de leiding op zich te nemen

om het doktersscheepje veilig tusschen de ijsbergen heen te loodsen. Afbrekende kritiek alléén is op dit tijdstip allerm minst doeltreffend.

Het keurslijf, waarin een ingezonden stuk dient geperst, belet mij uitvoerig uw zakelijke beschouwingen te weerleggen. Maar ik beperk mij slechts noode!

Gij stelt normen voor een bindend besluit. Prachtig! In de jaarverslagen van de Centrale Commissie kunt gij zien, hoe nauwkeurig die maatregelen worden getoetst. Maar gij hebt zelf de moeilijkheden gevoeld. De eerste drie der normen, welke gij stelt bevatten de woorden:

1°. Het (bindend besluit) moet zich *als regel* 1) uitsluitend bezighouden, enz; 2°. Moet slechts eischen bevatten, die *zooveel mogelijk* 1) enz; 3°. De eischen mogen niet *al te veel* 1) disharmonieeren, enz. Gij ziet dus zelf in, dat deze normen slechts in normale tijden en voor normale gevallen van toepassing zijn, en laat uitzonderingen gelden voor de abnormale. Staan wij dan niet voor het buitengewoon geval, dat een wet zal worden afgekondigd, waardoor de materiele maar nog meer de ethische belangen der geneesheeren zóózeer zullen worden geschaad, dat van een wederopheffing in de eerstvolgende halve eeuw — en dan nog slechts ten koste van heftigen strijd — geen sprake zal kunnen zijn? Nu gelden zoowel het voorkómen is beter dan genezen als „aux grands maux les grands remèdes”.

In het besluit wordt gewag gemaakt van de apothekers. M. i. terecht. Stel eens dat er alléén stond, dat de geneesheeren evenveel invloed moesten hebben in bestuur en algemeene vergadering als de fondsleden, zou men het dan niet als een schreeuwend onrecht en als stuitend egoïsme brandmerken, dat de dokters blijkbaar zouden willen buitensluiten de apothekers, beoefenaars van een zoo nauw verwant vak en gestudeerde mannen als zij zelf?

Het maakt op mij den indruk, dat de tweede en derde norm zijn opgesteld ter wille van de gebezigde argumenten en de aangehaalde voorbeelden, dus „pour besoin de la cause”. Misschien is dit onjuist en is de omgekeerde gedachtengang gevolgd. Maar het bewijsmateriaal is allerm minst overtuigend. Het arbeidersdorpje, waar een tweede dokter de geneeskundig-oeconomische toestanden komt bederven, wordt vergeleken met een stad, waar het honderdtal dokters met één vermeerderd wordt. Met forsche penseelstreken wordt de nood van den ouderen dorpscollega geschilderd. Het is jammer dat het uitgangspunt zoo verkeerd is gekozen. Als, stel in 40 jaar, het aantal artsen in die negorij stijgt van één tot twee, dan zijn er in de stad zeker honderd bijgekomen. Bovendien het geval bewijst *niets*. Hoe zal — zoo wordt gevraagd — die dorpsdokter denken over de Maatschappij, die hem dwingt van het plaatselijk fonds vrije artsentoetreding te vragen, waardoor zijn nieuwe collega hem zijn bestaan ontnemt? Neen dit is geen argument tegen het bindend besluit; het is de wet, die eischt dat aan een fonds, zoo mogelijk (d. i. als er ter plaatse zijn) minstens twee geneeskundigen verbonden moeten zijn (art. 93 Ziektewet). Ook wanneer die bepaling niet in de wet stond en de beperkt vrije artsenkeuze niet in het algemeen bindend besluit was opgenomen, dan nog zou die arme dorpscollega geenszins gevrijwaard zijn voor het feit, dat een tweede geneesheer zich in zijn dorp kwam vestigen en ook een ziekenfonds ging oprichten en liet erkennen, hetwelk aan zijn „erkend”

1) Ik cursiveer.

ziekenfonds leden zou onttrekken, misschien zelfs meer dan de helft! Die arme dorpscollega zou *alleen* gevrijwaard zijn, indien het bestuur zijner gemeente aan iederen anderen geneesheer verbod in het dorp en omgeving te praktizeeren. Van een dergelijk verbod kan natuurlijk nooit sprake zijn.

De spoorwegfondsen vallen buiten de wet, zoodat als bezwaar tegen de vrije artsenkeuze overblijft de vrije specialistenkeuze. Ik verheug mij, collega FUCHS, dit bezwaar te kunnen deelen. Het is werkelijk voor een ziekenfonds onmogelijk alle specialisten, van welke vreemde pluimage ook, te laten toetreden en te honoreeren! Splitsing te maken tusschen noodige en vrijwel overbodige specialismen (uit ziekenfondsoogpunt) en het aanbrenge van een rem zijn hier dringend gewenscht. Dáárin woet worden voorzien, maar overigens is het handhaven van den eisch vrije artsenkeuze in de ziekenfondsen een *conditio sine qua non* voor de onafhankelijken positie, voor het aanzien en ook voor de materiele welvaart van den arts.

Met een bekende dialectische handigheid wordt de eisch: gelijke invloed in bestuur en algemeene vergadering ad absurdum gevoerd. „Stel een fonds „op een dorp waar één geneesheer is en geen apotheker. Het bestuur zou „dan moeten bestaan uit: 1 geneesheer en 0 apothekers en 1 fondslid”. Maar dit voorbeeld zelf is ongerijmd. Die collega zal wel zoo verstandig zijn geen toegelaten fonds op te richten, waarin de 25 fondsleden der algemeene vergadering zijn plichten en zijn honorarium hem zullen voorschrijven. Hij zal eenvoudig een doktersfonds oprichten, dat buiten de wet valt en dan wordt, hij geen „werknemer”.

Geen gelijke invloed maar slechts medezeggingschap in het bestuur. Het laatste acht gij uitvoerbaar en in het algemeen voldoende. Neen, het is beslist onvoldoende. Dat heeft u zelf voor den geest gezweefd, want gij laat er onmiddellijk op volgen: „Blijkt onze invloed dan nog hier en daar „te klein, dan is de vakvereeniging daar, om onze wenschen zoo noodig te „onderstrepen”. Dat „dan nog”, „hier en daar” en „zoo noodig” geven blijk van een beminnelijk optimisme. Maar de ervaring met arbeidersziekenfondsen heeft wel anders geleerd. Uw voorstel spant de paarden achter den wagen. Gelijke invloed voorkomt strijd en dat is beter dan het er op aan te laten komen, terwijl het aan gerechten twijfel onderhevig is, of de vakvereeniging een afdoend corrigens zou zijn.

De contrôlequaestie laat ik hier maar zwemmen. De groote ruimte, welke een behandeling van dit punt zou eischen, mag ik van de redactie niet vergen. Elders heb ik er reeds zóóveel van gezegd, dat ik er beu van ben, me taedet, al is het „frapper toujours” onontbeerlijk; een „frapper toujours”, zoo voortreffelijk door collega PINKHOF sedert jaren ten opzichte van het gevaar, dat aan het afgeven van ziekenbriefjes verbonden is, in dit *Tijdschrift* toegepast.

Mijn slotsom is:

Het belang van den geneeskundigen stand eischt gebiedend, dat het bindend besluit van het hoofdbestuur worde aangenomen.

En ik eindig met het begin.

Aanvaard mijn betuiging, dat ik tegenover u den vriendelijken collegialen toon heb willen aanslaan. Mocht ik daarin niet zijn geslaagd, wil dan de bedoeling nemen voor de daad en duid het mij niet euvel.

Met collegialen groet

Rotterdam, 13 Mei 1912.

J. P. VAN DER BRUGH.